

Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка

Навчально-науковий інститут історії, права та міжнародних відносин

Кафедра історії України

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор інституту історії, права та міжнародних відносин

Ю.В. Подрез
«15» серпня 2021 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ІСТОРІЯ ТА КУЛЬТУРА УКРАЇНИ**

перший (бакалаврський) рівень

галузь знань **01 Освіта\ Педагогіка**

спеціальність **014 Середня освіта (Інформатика)**

освітньо-професійна програма **Середня освіта (Інформатика)**

мова навчання **українська**

Погоджено науково-методичною комісією НН інституту історії, права та міжнародних відносин
«31» серпня 2021 р.

Голова Моцак С.І., кандидат педагогічних наук, доцент

Суми – 2021

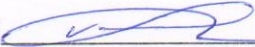
Розробник:

Оліцький В'ячеслав Олександрович – кандидат історичних наук, старший викладач кафедри історії України

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри історії України

Протокол №1 від «31» серпня 2021 р.

Головуючий кафедри історії України,

кандидат історичних наук, старший викладач В.О. Оліцький

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Бакалавр	Обов'язкова	
		Рік підготовки:	
1-й			
Семестр			
2-й			
Лекції			
16 год.			
Практичні, семінарські			
16 год.			
Лабораторні			
Самостійна робота			
84 год.			
Консультації:			
4 год.			
Вид контролю: екзамен			
Загальна кількість годин – 120			

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» є опанування студентами суті історичних процесів, що відбувалися в Україні від найдавніших часів до сьогодення, усвідомлення їх об'єктивного характеру, взаємозв'язку та взаємозалежності; вивчення основних періодів та особливостей розвитку української культури.

Навчальна дисципліна «Історія та культура України» входить до переліку обов'язкових компонентів освітньо-професійної програми.

Основними **завданнями** навчальної дисципліни «Історія та культура України» є засвоєння здобувачами вищої освіти періодизації історії України, характерних рис основних періодів української історії, їхніх особливостей, визначальних подій та явища в кожному з них; розкриття особливостей соціально-економічних та суспільно-політичних процесів в Україні, основних етапів українського національно-визвольного руху, визначення ролі і місця в українській історії видатних історичних осіб; висвітлення змісту і особливостей розвитку української матеріальної та духовної культури, її взаємозв'язку із світовою культурою.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Історія та культура України» є аналіз суспільно-політичних і соціально-економічних процесів на різних етапах розвитку Української держави та її народу; вивчення еволюції вітчизняної культури – історії її фундаментальних цінностей як цілісних систем у світовому та європейському контекстах.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою до вивчення дисципліни «Історія та культура України» є здобуття повної загальної середньої освіти та оволодіння курсом «Історія України» в обсязі програми загальноосвітніх навчальних закладів.

3. Результати навчання за дисципліною

- ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми в галузях інформаційних технологій, педагогіки й методики середньої освіти, що передбачає застосування теорій та методів освітніх наук, інформатики і характеризується комплексністю та невизначеністю педагогічних умов організації освітнього процесу в базовій школі.
- ЗК 1. Здатність діяти відповідально і свідомо на засадах поваги до прав і свобод людини та громадянина; реалізувати свої права і обов'язки; усвідомлювати цінності громадянського суспільства та необхідність його сталого розвитку (громадянська компетентність).
- ЗК 2. Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (соціальна компетентність).
- ЗК 3. Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження (культурна компетентність).
- ЗК 5. Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості (підприємницька компетентність).
- ПК 1. Мовно-комунікативна компетентність як здатність: забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою; забезпечувати (за потреби) здобуття учнями освіти з урахуванням особливостей мовного середовища в закладі освіти (мова відповідного корінного народу або національної меншини України); формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів; використовувати знання іноземної мови в освітній і професійній діяльності.
- ПК 5. Емоційно-етична компетентність як здатність: усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.
- ПК 6. Компетентність педагогічного партнерства як здатність: до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі; залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства; працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами.
- ПК 13. Інноваційна компетентність як здатність: застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації у професійній діяльності; застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності; здатність до навчання впродовж життя: визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя; взаємодіяти з іншими вчителями на засадах партнерства та підтримки (у рамках наставництва, супервізії тощо), дотримуючись принципів професійної етики; здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати індивідуальні професійні потреби.
- ПРУ 6. Поглиблені когнітивні та практичні уміння/навички орієнтуватися в інформаційному просторі, кіберпросторі, критично оцінювати інформацію, використовувати і розробляти

нові електронні освітні ресурси; дотримуватися норм професійної етики та захищати дані у процесі е-комунікації.

ПРК 1. Здатність до збору, інтерпретації та застосування даних у професійному середовищі.

ПРА 1. Спроможність нести відповідальність за вироблення та ухвалення рішень у непередбачуваних робочих та/або навчальних контекстах, формування суджень, що враховують соціальні, наукові та етичні аспекти, здатність раціонально планувати час на виконання професійних обов'язків, діяти соціально відповідально та свідомо.

ПРА 2. Спроможність керувати проектами через генерування нових ідей для вирішення складних спеціалізованих завдань і проблем професійної діяльності з урахуванням набутих знань з предметної галузі.

ПРА 3. Здатність продовжувати навчання із значним ступенем автономії.

4. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала ECTS	Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти
A	Здобувач вищої освіти має системні, повні, систематичні, логічно пов'язані знання в обсязі, що відповідає робочій програмі дисципліни. Студент повинен розуміти суть парадигми кожної історичної епохи, місце в ній конкретних історичних подій, постатей коло їх ідей і суть їх внеску в розвиток історії та культури. Він повинен володіти категоріальним апаратом, навичками логічного доведення, мати власну позицію по суті поставлених питань, самостійно вирішувати поставлені завдання та аргументовано відстоювати власну позицію.
B	Здобувач вищої добре володіє матеріалом, що відповідає робочій програмі дисципліни, але допускає окремі неточності. Студент самостійно виправляє допущені помилки. Кількість помилок є незначною.
C	Здобувач вищої освіти в цілому володіючи матеріалом, допускає незначні неточності та окремі помилки. Студент пояснює основні поняття, володіє фактами та їх перебігом, робить на їх основі власні висновки та узагальнення. Помилки у відповідях не мають системного характеру.
D	Здобувач вищої освіти засвоїв основний теоретичний матеріал, передбачений робочою програмою. Розуміє основні поняття та факти, але допускає значну кількість неточностей та помилок, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді.
E	Здобувач вищої освіти має мінімальні знання передбачені робочою програмою дисципліни. Його відповіді мають суттєві недоліки, студент має прогалини у знаннях, потребує навідних питань і не може самостійно побудувати логіку відповіді. З труднощами може пояснити основні події та факти, суть основних проблем курсу.
FX	Студент може відтворити лише окремі фрагменти з курсу. Незважаючи на виконання програми навчальної дисципліни студент не брав активної участі на заняттях, його відповіді є переважно невірними та необґрунтованими. Відсутня цілісність розуміння матеріалу.
F	Здобувач вищої освіти повністю не виконав вимог робочої програми навчальної дисципліни. Його знання на підсумкових етапах навчання є фрагментарними. Студент не допущений до здачі екзамену.

Розподіл балів

Поточний контроль								Разом	Сума	Екзамен	Загальна			
РОЗДІЛ 1			РОЗДІЛ 2		РОЗДІЛ 3									
T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	T.6	T.7	T.8							
Поточний контроль														
5	5	5	5	5	5	5	5	40	75	25	100			
Контроль самостійної роботи														
4	4	5	4	5	4	5	4	35						

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82 – 89	B	добре
74 – 81	C	
64 – 73	D	задовільно
60 – 63	E	
35 – 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

5. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання є:

- усний контроль (здійснюється шляхом індивідуального і фронтального опитування.

При індивідуальному опитуванні викладач ставить перед здобувачем вищої освіти декілька запитань, при фронтальному – серію логічно пов'язаних між собою питань перед усією аудиторією);

- письмовий контроль (здійснюється за допомогою письмових робіт, які можуть бути короткочасними (15-20 хв.) і протягом усього заняття. Письмовий контроль відрізняється також глибиною діагностики (поверховий зріз чи ґрунтовний аналіз);

- тестовий контроль;

- підготовка доповідей, есе, презентацій.

Особлива увага при опануванні змісту навчальної дисципліни приділяється запобіганню порушенню академічної доброчесності та забезпечення довіри до результатів освітнього процесу та освітньої діяльності, розумінню здобувачами вищої освіти значення академічної доброчесності та наслідків недотримання її постулатів.

6. Програма навчальної дисципліни

6.1. Інформаційний зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Політичний та культурний розвиток українських земель у стародавню добу та середньовіччя (до XV ст.)

Тема 1.1. Стародавня доба в історії України

Тема 1.2. Середньовічна держава Русь-Україна

Тема 1.3. Галицько-Волинська держава

Тема 1.4. Українські землі під владою Литви та Польщі

Розділ 2. Українські землі в ранньомодерну та модерну добу (XVI - XIX ст.)

Тема 2.1. Феномен українського козацтва та національна революція середини XVII ст.

Тема 2.2. Україна наприкінці XVII – у XVIII ст.

Тема 2.3. Національне відродження XIX ст.

Розділ 3. Історія та культура України у новітній час (XX – XXI ст.)

Тема 3.1. Українська національно-демократична революція

Тема 3.2. Українські землі у 20 – 30-ті роки XX ст.

Тема 3.3. Україна в роки Другої світової війни

Тема 3.4. Україна в складі СРСР в другій половині XX ст.

Тема 3.5. Становлення та розвиток незалежної України

6.2. Структура та обсяг навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Практ.	Конс.	Самост.		Лекції	Практ.	Конс.	Самост.
Розділ 1. Політичний та культурний розвиток українських земель у стародавню добу та середньовіччя (до XV ст.)										
Тема 1.1 Стародавня доба в історії України	8	2			6					
Тема 1.2 Середньовічна держава Русь-Україна	11		2		9					
Тема 1.3 Галицько-Волинська держава	11		2		9					
Тема 1.4 Українські землі під владою Литви та Польщі	10	2	2	2	6					
Розділ 2. Українські землі в ранньомодерну та модерну добу (XVI - XIX ст.)										
Тема 2.1 Феномен українського козацтва та національна революція середини XVII ст.	11		2		9					
Тема 2.2 Україна наприкінці XVII – у XVIII ст.	8	2			6					
Тема 2.3 Національне відродження XIX ст.	10	2	2		6					

Розділ 3. Історія та культура України у новітній час (XX – XXI ст.)									
Тема 3.1 Українська національно-демократична революція	10	2	2		6				
Тема 3.2 Українські землі у 20 – 30-ті роки XX ст.	8	2			6				
Тема 3.3 Україна в роки Другої світової війни	11		2		9				
Тема 3.4 Україна в складі СРСР в другій половині XX ст.	8	2			6				
Тема 3.5 Становлення та розвиток незалежної України	10	2	2	2	6				
Усього годин	120	16	16	4	84				

6.3. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Стародавня доба в історії України	2	
2	Українські землі під владою Литви та Польщі	2	
3	Україна наприкінці XVII – у XVIII ст.	2	
4	Національне відродження XIX ст.	2	
5	Українська національно-демократична революція	2	
6	Українські землі у 20 – 30-ті роки XX ст.	2	
7	Україна в складі СРСР в другій половині XX ст.	2	
8	Становлення та розвиток незалежної України	2	
Разом		16	

6.4. Теми практичних (семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Середньовічна держава Русь-Україна	2	
2	Галицько-Волинська держава	2	
3	Українські землі під владою Литви та Польщі	2	
4	Феномен українського козацтва та національна революція середини XVII ст.	2	
5	Національне відродження XIX ст.	2	
6	Українська національно-демократична революція	2	
7	Україна в роки Другої світової війни	2	
8	Становлення та розвиток незалежної України	2	
Разом		16	

7. Рекомендовані джерела інформації

Основні:

1. Бойко О.Д. Історія України: підручник. Київ: Академія, 2016. 717 с.
2. Калініченко В.В., Рибалка І.К. Історія України. Ч. 3. 1917–2003 рр.: підруч. для іст. ф-тів вищих навч. закл. Х., 2004.
3. Плохій С. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності / пер. з англ. Р. Клочко. Х., 2016.
4. Мицик Ю., Бажан О. Від трипільців до кіборгів: Коротка історія України. К., 2020.
5. Історія української культури: у п'яти томах / НАН України; головна ред. Б.Є. Патон та ін.. Київ: Наукова думка, 2001–2011.

Додаткові:

1. Аркас М. М. Історія України-Русі. Київ: Вища школа, 1991. 395 с.
2. Багалій Д. І. Історія Слобідської України. Харків: Основа, 1991. 255 с.
3. Борисенко В.Й. Курс української історії: 3 найдавніших часів до ХХ століття: навч. посібник. Київ: Либідь, 1998. 616 с.
4. Греченко В.А. Історія та культура України: підручник. Харків, 2017. 320 с.
5. Грицак Я. Нарис історії України. Формування модерної нації ХІХ–ХХ ст. К., 2019.
6. Грушевський М. Ілюстрована історія України. Київ: Наук. думка, 1992. 543 с.
7. Гуржій О. І. Українська козацька держава в другій половині ХVІІ–ХVІІІ ст.: кордони, населення, право. Київ: Дніпро, 1996. 327 с.
8. Гуржій О. І., Чухліб Т. В. Гетьманська Україна / заг. ред. В.А. Смолій. Київ: Альтернативи, 1999. 303 с.
9. Залізняка А. Стародавня історія України. К., 2012.
10. Історія українського козацтва: нариси у двох томах / НАН України, Ін-т історії України, Науково-дослідний ін-т козацтва; [редкол.: Валерій Смолій (відп. ред.) та ін.]. Київ: Києво-Могилянська академія, 2007. Т. 1–2. 723 с.
11. Княжа доба: історія і культура. НАН України, Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича; [редкол.: Ісаєвич Я. Д. (відп. ред.) та ін.]. Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2007. Вип. 1. 335 с.
12. Котляр М. Ф. Галицько-Волинська Русь. Київ: Альтернативи, 1998. 336 с.
13. Крип'якевич І. П. Історія України. Львів: Світ, 1990. 519 с.
14. Литвин В.М. Історія України: підручник. Київ: Наукова думка, 2011. 838 с.
15. Слабченко Є.А. Дипломатична історія України. Київ: Кліо, 2016. 493 с.
16. Сливка Ю.Ю. Політична історія України ХІХ – поч. ХХІ ст. Львів: Ін-т українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України, 2015. 641 с.
17. Смолій В.А., Степанков В. А. Українська національна революція (1648–1676). Київ: Альтернативи, 1999. 352 с.
18. Чорний Д.М. Історія Слобідської України: підручник. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2016. 263 с.
19. Яворницький Д.І. Історія запорізьких козаків: У 3 т. К., 1993.

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

Аудіовізуальні, технічні і комп'ютерні засоби підтримки освітнього процесу.